

СУДОВІ ЕКСПЕРТИЗИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ, УЧИНЕНИХ ЧЛЕНАМИ МОЛОДІЖНИХ НЕФОРМАЛЬНИХ ГРУП (ОБ'ЄДНАНЬ)

Щербина Сергій Олександрович

*аспірант (здобувач) кафедри кримінального права
та правоохоронної діяльності*

*Запорізький національний університет
м. Запоріжжя, Україна*

Однією з форм застосування спеціальних знань при розслідуванні злочинів проти життя та здоров'я особи, учинених членами молодіжних неформальних груп (об'єднань), є призначення та проведення судових експертиз. Ст. 1 ЗУ «Про судову експертизу» закріплює, що судова експертиза – це дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду [1]. У цьому визначенні відображені у взаємозв'язку обидві сторони судової експертизи: гносеологічна і процесуальна. Про гносеологічну сторону йдеться у формулюванні «судова експертиза – це дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів...». Процесуальний характер мають вказівки про те, що «з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду», тобто результати дослідження мають доказове значення [2, с. 5].

Усі судові по зазначеній категорії кримінальних проваджень можна розділити на дві групи:

- 1) ті, що призначаються при розслідуванні злочинів проти життя та здоров'я особи (мають загальний характер);
- 2) специфічні (такі, що вони пов'язані з «особою злочинця» – членами молодіжної неформальної групи, мотиваційною складовою злочинів неформальної молоді).

До першої групи слід віднести такі експертизи, як: судово-медична експертиза, судово-психіатрична експертиза, судово-психологічна експертиза, судово-біологічна експертиза, експертиза слідів ніг і взуття, експертиза холодної зброї, балістична експертиза, технічна експертиза вибухів, дактилоскопічна експертиза, почеркознавча експертиза, експертиза матеріалів відеоспостереження та ін.

Друга група судових експертиз може складатися з судово-лінгвістичної експертизи, психолінгвістичної експертизи, авторознавчої експертизи, техніко-криміналістичної експертизи документів, експертизи комп'ютерної техніки та програмних продуктів, технічних експертиз тощо.

В.І. Бояров, досліджуючи злочини екстремістської спрямованості, обґрунтовано наголошує, «що на початковому етапі, коли невідомі мотиви злочинних дій (вони не є очевидними), які є предметом розслідування, призначається традиційний «набір» судових експертиз, а у подальшому, коли на основі даних, отриманих слідчими, висувається версія про екстремістський характер події, тоді вже особливого значення набувають експертні дослідження, за допомогою яких доводиться мотивація дій підозрюваних. На наступному етапі розслідування справ зазначеної категорії після затримання підозрюваних, проведення обшуків та деяких інших слідчих (розшукових) дій, отримання інформації від оперативних підрозділів постає питання щодо доказування відповідної мотивації в діях учасників злочинних подій. Саме підозрювані і предмети, які їм належать, є основними носіями інформації про мотивацію злочинної поведінки» [3, с. 143].

А.М. Гірник розглядає проведення конфліктологічної експертизи [4, с. 105–106], що, нашу думку, можливо й при розслідуванні злочинів проти життя та здоров'я особи, учинених членами молодіжних неформальних груп (об'єднань).

Слід погодитися з М.О. Ларкінім що, «особливого значення по кримінальних провадженнях, де підозрювані є членами молодіжних неформальних груп (об'єднань), набуває проведення комплексних судових експертиз» [5, с. 108].

Отже, запропонований нами перелік судових експертиз, звісно, не є вичерпним, але є типовим при розслідуванні злочинів проти життя та здоров'я особи, учинених членами молодіжних неформальних груп (об'єднань). Кожне кримінальне провадження, за участю неформальної молоді, є індивідуальним та має свою специфіку, яка й визначає коло необхідних судових експертиз.

Література:

1. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 № 4038-ХІІ. Дата оновлення: 01.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення 05.11.2024).

2. Експертизи у судовій практиці : науково-практичний посібник / Т. М. Арсенюк та ін. ; за заг. ред. В. Г. Гончаренка. Київ : Юрінком Інтер, 2010. 400 с.

3. Бояров В. І. Використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних проваджень про кримінально-карані прояви екстремізму. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2017. № 2. С. 141–147.

4. Гірник А. Конфліктологічна експертиза: від мистецтва до технології. *Соціальна психологія*. 2004. № 2 (4). С. 100–110.

5. Ларкін М. О. Використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів, що вчиняються членами молодіжних неформальних груп (об'єднань). *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2019. № 3–4. С. 105–110.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-452-1-101>

НЕТРИВІАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Ющенко Світлана Сергіївна

науковий співробітник відділу інформатики

Український мовно-інформаційний фонд

Національної академії наук України

м. Київ, Україна

Лінгвістична експертиза як один із видів криміналістичної проводиться у встановленій законом процесуальній формі – за рішенням суду або органу досудового розслідування, або в межах адвокатського контролю, у порядку та на умовах, визначених нормативно-правовими актами з питань судово-експертної діяльності (Кримінальний процесуальний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України, Господарський процесуальний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кодекс адміністративного судочинства України, Закон України «Про судову експертизу» від 25 лютого 1994 р. № 4038-ХІІ, Закон України «Про виконавче провадження» від 2 червня 2016 р. № 1404-VIII, Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень, затверджені наказом Міністерства юстиції України 08 січня 1998 р. № 53/5 та ін.). Метою криміналістичної експертизи як наукового дослідження є встановлення фактів щодо матеріальних об'єктів, явищ і процесів, які містять інформацію про обставини справи, що перебуває у провадженні органів дізнання, досудового слідства чи суду (стаття 1 Закону України «Про судову експертизу»). Такими фактами є: тип, походження, обставини використання, фізична